

Уводно излагање првог потпредседника Владе Србије и министра спољних послова Ивице Дачића на конференцији „Безбедносни изазови Западног Балкана и Србија“:

„Уважене даме и господо,

Задовољство ми је што сам после годину дана поново на овом скупу и захваљујем госпођи Александри Јоксимовић на љубазном позиву да будем главни говорник и дам подстицај разматрању питања која ће бити предмет наредних панела. Захваљујем амбасадору САД у Србији, господину Скату, на подршци Амбасаде САД и личном доприносу у реализацији овог догађаја.

У време када је свет интегрисан више него икада раније, и када су избрисане многе некадашње границе, и Србија и Западни Балкан деле судбину остатка света када је у питању суочавање са безбедносним изазовима. Транснационални проблеми траже транснационални одговор, који подразумева међународну сарадњу, координацију активности, јачање поверења, једном речју – искрено партнерство – на свим нивоима. Србија је, у том смислу, показала и спремност и способност, и на делу потврђује да, као кредибилан партнер, дели одговорност и терет у суочавању са таквим изазовима. Примери су бројни, од чланства у Глобалној коалицији у борби против ДАЕШ и учешћа у међународним мисијама и операцијама УН и ЕУ, преко хуманог приступа мигрантској кризи, доприноса у међународним форумима када се ради о пролиферацији оружја за масовно уништавање, до активне подршке позицији и систему УН и мултилатерализму, који је најбољи инструмент решавања спорова и елиминисања потенцијалних конфликта.

Полазећи од чињенице да је безбедност кључни предуслов за економски и сваки други напредак, као и да нема стабилног региона ако у било којем његовом делу преовлађују тензије, Србија заговара и активно ради на брзом и отвореном решавању свих отворених питања, која могу бити извор дестабилизације. Желимо да овакав приступ имају сви наши суседи и партнери у региону, јер, нажалост, не добијамо увек адекватан одговор на нашу отвореност и спремност да решавамо проблеме уз пуну равноправност и међусобно разумевање.

У дужем периоду Србија је, без сумње, ослонац стабилности у овом делу Европе. То је

резултат стратешке опредељености ове владе и њеног дубоког уверења да без стабилности како у Србији, тако у региону, није могуће остварити друге важне циљеве, пре свега економске и развојне. Србији је стало до потпуне безбедности и стабилности региона и зато подстичемо друге да теже заједничким интересима, да регионално повезивање буде што чвршће и да се не потенцирају само разлике и оне покушавају решавати једнострано, често и насилно и са непредвидивим исходом.

Регионална сарадња напредује, али се често након искорака напред, чине и кораци уназад. Примери јачања национализма, радикализација политичке сцене, афирмисање превазиђених идеологија из прошлости, посебно оних које су поражене у Другом светском рату, инсистирање да се интереси једних остварују на штету интереса других и повлачење једностраних потеза, угрожавају тешко стечену регионалну стабилност и сарадњу и доприносе тензијама. Решавање проблема из прошлости јесте дуготрајан, мукотрпан и често врло болан процес, али чврсто сам уверен да алтернатива том процесу не води стабилности.

Дозволите да и овог пута укажем на једно од кључних питања регионалне безбедности, а то је Косово и Метохија, које је свакако питање на коме се преламају многи наши приоритети. Поред тога, Косово и Метохија је и главни безбедносни изазов за Србију, из којег произилазе многе конкретне безбедносне претње: Када је тероризам у питању, желим да напоменем да је са подручја Покрајине, у региону, највећи број страних бораца у редовима ДАЕШ и других терористичких организација. Затим, ту је и организовани криминал, али и угроженост припадника српске заједнице на Косову и Метохији, као и наше културне и историјске баштине.

Србија је уложила много напора за постизање Бриселског споразума и доследно га примењује, јер смо имали снажан мотив да се изнађу могућности за системску, институционалну заштиту српске заједнице на Косову и Метохији. Заједница српских општина има тај задатак, али она ни после пет година није формирана због опструкција Приштине, те је у том смислу подршка међународне заједнице кључна за успех дијалога.

Србија је спремна да са албанском страном на Косову и Метохији тражи компромисно решење и томе смо потпуно посвећени. Показало се да је погрешан био приступ земаља које су признале једнострано проглашену независност Косова и Метохије да је „питање Косова решено“ и да је признање од стране Србије једини могући исход „нормализације односа између Београда и Приштине“. Оваква позиција је у суштини приштинској страни давала простор да не одступа од свог максималистичког става.

Разуме се, решење још није на столу, њега треба стрпљиво тражити, али већ сама могућност да се о компромису разговара представља видан напредак у разумевању позиција које је Србија неумољиво и упорно свих ових година заступала. Идеја о разграничењу је опција коју је председник Вучић јасно истакао, иако, наравно, није могуће у овом тренутку то јасно дефинисати, јер то тек треба да буде предмет разговора. Питање разграничења сам ја и ранијих година више пута помињао као опцију која једино може да доведе до одрживог решења, уз услов да буде плод договора две стране.

Став дела међународне заједнице да се границе на Западном Балкану не могу мењати, једноставно речено, лицемеран је и неодговоран. Управо су границе Србије једностранним актима Приштине и нелегалном сецесијом, уз подршку многих чланова међународне заједнице, промењене противно нормама међународног права. Дакле, не би се отварала Пандорина кутија српско-албанским компромисом око Косова и Метохије, који би као такав био подржан од стране међународне заједнице, јер је та Пандорина кутија широм отворена када су поједине земље признавале једнострану одлуку Приштине о независности. Ова кутија се отвара у случају једностранних аката, а не када се две стране, које имају спорно питање, легитимно договарају о компромисном решењу и тиме отклањају на дужи рок узрок нестабилности.

Дошли смо до тога да су главни актери у међународној заједници сагласни са тим да, уколико Београд и Приштина имају неко решење око кога могу да се договоре, они ће то подржати. И то је принцип. Нажалост, сад испада да се поставља питање да ли неко треба да мења границе или не треба да мења границе. То је потпуно погрешан приступ јер, ако већ говоримо о Косову и Метохији, то је био разлог зашто је неко признао Косово и Метохију. Добро, ако је „Косово“ посебан случај, онда морамо на посебан начин и да га решавамо. У том смислу важно је и да напоменем да САД, Француска, Европска комисија, Русија, Италија и Аустрија јавно су изразиле, у нашим контактима, подршку процесу тражења мирног и трајног решења. Велика Британија и Немачка држе се става да нема мењања граница. Ми смо сагласни са тим ставом - само питање је од када се тај став примењује. Да ли се примењује од случаја Србије или се примењује од случаја „Косова“. Ако се примењује од случаја Србије - како је неко могао да промени границе Србије. Ако се није примењивао на примеру Србије, онда је лицемерно говорити да се примењује на примеру „Косова“.

Ми желимо договор и сигуран сам да ако Београд и Приштина постигну решење, а о томе смо више пута говорили, и председник Вучић који, као што знате, има добре односе са канцеларком Меркел, разговарали смо о томе и са Великом Британијом, и мислим да неће постојати препрека, као и да нема разлога да се било ко противи споразуму који неко постигне. Ја се много више плашим да ли је Приштина у стању и да ли хоће да се постигне споразум или хоће да узме и север и Прешево и Бујановац и све што још више може. Али, још једном кажем далеко смо од детаља, али сама идеја да се разговара је добра. Треба разговарати, преговарати и тражити, пре свега, одрживо решење. Не требају нам предлози који нису одрживи.

Када је реч о европским интеграцијама, чланство у ЕУ остаје наш стратешки циљ, иако брзина кретања ка том циљу не одражава напоре које Србија чини.

Дубоко смо уверени и наставићемо да будемо највећи заговорник политике да је европски процес земаља региона уједно најбоља гаранција за трајну регионалну стабилност. Овакво опредељење смо јасно исказали и кроз активно учешће у концептима безбедносне и одбрамбене политике ЕУ. Не чекамо да то буде наша обавеза једном када постанемо члан ЕУ, већ солидарно делећи терет са чланицама ЕУ, сматрамо да је безбедност област која не пита за границе или чланство. Учешћем у мисијама и операцијама ЕУ и УН и у концепту Борбених група, Србија, уз планове да учествује и у

цивилним мисијама, показује опредељеност да конкретно допринесе светској, европској и регионалној безбедности, као и поштовању међународног права, и додатно потврђује своју европску оријентацију. Све ове активности су и знак међусобног поверења и спремности за поделу одговорности.

Иако Србија, као што вам је познато, спроводи политику војне неутралности, то нам не причињава препреку за унапређење партнерства са НАТО, који, са своје стране потпуно поштује нашу политику војне неутралности и такође показује напор за продубљење сарадње.

Сарадња са НАТО кроз програм Партнерство за мир је у блиској вези са нашим билатералним односима са чланицама НАТО у многим областима које желимо да развијамо и унапређујемо. Србија, у складу са својим интересима, развија безбедносну сарадњу са другим важним партнерима у свету, попут Руске Федерације, Кине, али и других земаља, као и са Организацијом уговора о колективној безбедности (ОДКБ).

У протеклих дванаест година учешћа у НАТО програму „Партнерство за мир“, Србија је остварила значајну сарадњу са државама чланицама и партнерима НАТО, што је допринело модернизацији и јачању наших оружаних снага и одбрамбених капацитета. За Србију је посебно важна улога НАТО мисије на Косову и Метохији, и надамо се да ће КФОР остати на Косову и Метохији и то у несмањеном саставу. Уверени смо да ће бити уважен наш став против трансформације Косовских безбедносних снага у „Војску Косова“, а посебно ценимо гаранције НАТО да такозване „Косовске безбедносне снаге“ неће имати приступ северу Косова. Ово је суштински важно за спровођење Бриселског споразума.

На крају, желео бих још да истакнем да ће Србија у октобру ове године бити домаћин две важне вежбе: 1) командно-штабне вежбе подржане рачунарским симулацијама, под називом „Redex 2018“, на којој ће учествовати представници оружаних снага партнерских земаља и чланица партнерских програма и 2) теренске симулационе вежбе у области ванредних ситуација, у заједничкој организацији са НАТО Евроатлантским координационим центром за одговор у случају катастрофа.

Тиме поново показујемо да смо цењен и кредибилан партнер на безбедносном плану, те да ћемо наставити и убудуће да доприносимо регионалној, европској и глобалној безбедности, у складу са сопственим капацитетима, могућностима и, наравно, у складу са својим и заједничким интересима.

Хвала на пажњи и желим вам пуно успеха у раду овог скупа."